

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa A. Spółki Akcyjnej
przeciwko G. S.

o odszkodowanie, zwrot należności za nierozliczone delegacje służbowe,
wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 grudnia 2010 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 12 stycznia 2010
r.,

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] postanowieniem z dnia 12 stycznia 2010 r. oddalił wniosek pozwanego G. S. o wyłączenie od rozpoznania sprawy apelacyjnej SSO Z. S., uznając iż nie zachodzą okoliczności przewidziane przez art. 49 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie złożył pozwany, zarzucając naruszenie art. 49 k.p.c. w związku z art. 50 § 1 i 2 k.p.c. i wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie wniosku o wyłączenie sędziego do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienia Sądu drugiej instancji o charakterze procesowym podlegają zaskarżeniu do Sądu Najwyższego zażaleniem wyłącznie w sytuacjach wyraźnie w przepisach określonych (art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c.). Zażalenia na inne postanowienia do Sądu Najwyższego nie przysługują. Zwrócić też należy uwagę, że dopuszczalność zażalenia (na postanowienie inne, niż odrzucenie skargi kasacyjnej oraz co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji) zależy w pierwszej kolejności od tego, czy zostało wniesione w sprawie, w której w ogóle skarga kasacyjna przysługuje (art. 394¹ § 2 k.p.c.). Nawet, zatem orzeczenia spełniające pozostałe kryteria - będące postanowieniami Sądu drugiej instancji kończącymi postępowanie w sprawie - nie zawsze są zaskarżalne do Sądu Najwyższego. Z tej przyczyny dopuszczalność zażalenia jest oceniana indywidualnie w każdej sprawie.

Odnosnie natomiast do drugiego kryterium wynikającego z art. 394¹ § 2 k.p.c. w postaci charakteru postanowienia „kończącego postępowanie w sprawie”, to zauważyć należy, że jest nader ogólne i dotyczy całej kategorii tego rodzaju orzeczeń. Przesłanki kwalifikowania orzeczenia jako kończącego postępowanie w sprawie są wystarczająco wyjaśnione w znanym powszechnie orzecznictwie Sądu Najwyższego, stąd też ograniczyć się można jedynie do stwierdzenia, że nie budzi wątpliwości, iż w żadnym razie nie jest takim postanowieniem rozstrzygnięcie wniosku strony o wyłączenie sędziego. Rozstrzygnięcie takiego wniosku nie dotyczy wszak istoty sprawy i ma charakter uboczny w stosunku do postępowania w sprawie, rozumianego, jako postępowanie zmierzające do przesądzenia o przedmiocie procesu. Treść art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. nie pozostawia wątpliwości, że wyliczenie postanowień na które przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego jest wyczerpujące. W tym katalogu aktualnie nie mieści się postanowienie Sądu drugiej instancji o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego. Chociaż bowiem Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 2 czerwca 2010 r., SK 38/09 orzekł, że art. 394¹ § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego złożony w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 176 ust. 1 Konstytucji (OTK-A 2010 nr 5, poz.46), to zakresowy charakter tego orzeczenia

odnoszący się do treści normatywnej w przepisie pominiętej oznacza, że Trybunał nie orzekł o niekonstytucyjności tego, co w art. 394¹ § 2 k.p.c. zostało przez ustawodawcę uregulowane, lecz stwierdził niezgodność z Konstytucją RP treści normatywnej, której w przepisie brakuje. „Zwyczajnym” skutkiem stwierdzenia przez Trybunału Konstytucyjnego niekonstytucyjności jest utrata mocy obowiązującej zakwestionowanej regulacji. Treść, która została w przepisie pominięta, nie może utracić mocy obowiązującej, bo w ogóle nie posiada ona takiej mocy, skoro ustawodawca wyłączył ją z przepisu. Orzeczeniu stwierdzającemu niekonstytucyjność przepisu w zakresie, w jakim pomija on określoną treść normatywną, można przypisać tylko i wyłącznie skutek ustalający niekonstytucyjność pominięcia i zobowiązujący prawodawcę do stosownej zmiany tego przepisu, niezbędnej dla realizacji norm konstytucyjnych. Taki wniosek płynie z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r., w którym wskazano, między innymi, że „niniejsza sprawa dotyczyła jednak pominięcia ustawodawczego, a wówczas Trybunał wskazuje na konieczność podjęcia przez ustawodawcę stosownych działań. Mogą one przewidywać różne rozwiązania, w tym także można ewentualnie sugerować, że rozszerzenie zakresu kontroli postanowień sądu drugiej instancji może nastąpić w drodze zażalenia do równorzędnego składu sądu odwoławczego. Bez działania ustawodawcy jednakowoż realizacja skutków przewidzianych w art. 190 ust. 4 Konstytucji nie jest automatyczna. Wyrok Trybunału eliminuje brak zażalenia na postanowienie oddalające, zgłoszony w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, wniosek o wyłączenie sędziego. Jest to jednak operacja, która sama przez się nie eliminuje braku w kodeksie postępowania cywilnego normy generalnej, wyraźnie wysławiającej zasadę zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji w kwestii oddalenia wniosku o wyłączenie sędziego (podobnie zresztą jak i postanowień odrzucających wniosek o wyłączenie jako oczywiście bezzasadny, niezależnie od tego, przed sądem jakiej instancji został zgłoszony)”. Dlatego też skutkiem stwierdzenia niekonstytucyjności art. 394¹ § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego złożony w postępowaniu przed tym sądem jest zobowiązanie ustawodawcy do dokonania stosownej zmiany przepisów.

Dopóki jednak taka regulacja nie zostanie wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego, dopóty brak będzie podstawy normatywnej dla uznania dopuszczalności zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji w tym przedmiocie, skoro takiej możliwości nie przewiduje art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. w aktualnym brzmieniu, wymieniający wyczerpująco, jak wyżej wskazano, te postanowienia Sądu odwoławczego, na które przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ i w związku z art. 373 oraz art. 370 k.p.c. postanowił jak w sentencji.